

חינוך לחיים

פרשת מסעי

"אלה מסעי בני ישראל - אשר יצאו מארץ מצרים" התורה פותחת ב"אלה מסעי" והנה מיד ממשיכה ומבארת את כל מקומות החניה בהם חנו ישראל. וצריך להבין: מדוע ברשימת המסעות מופיעה רשימת החניות? ההסבר הוא כך: כל חניה מבססת את הנסיעה. כל חניה והיאחזות מבססת את כל הדרך שנעשה עד הנה. מסע כשלעצמו אין בו סגולות מיוחדות. אבל החניה בכל אותן דרכים, היא שעושה את הדרך לבטוחה ולמקדמת. הטיפוס המהיר, הנסיעה המופרזת, לא הן שיעניקו לנו את הסגולות המיוחדות של מסע והתקדמות. רק החניות שבעקבותיהן. רק התייצבות על סולם בטוח, שאינו רעוע היא היא שמעניקה לנו אחיזה במציאות הרוחנית. "אלה מסעי בני ישראל" - המסעות רבים הם. הדרך מיציאת מצרים אל ארץ ישראל, היציאה מן המיצר והמגבלה היא דרך ארוכה. ה"בעל שם טוב" זיע"א מביא כי כל אותם מ"ב מסעות ישראל במדבר רומזות למ"ב התחנות של היהודי בחייו. וכל מסע ומסע מוציא אותו מדרגה אחת ומקדם אותו הלאה. ואיך יהיה בטוח בדרכו? כשכל מסע יהיה לו גם את החוזק של החניה - "ויסעו - ויחנו"...

ניתן לראות במסעות אלו הוראה נצחית לדורות לכל אחד ואחד מישראל במסעו הארוך - מסע החיים. וכך כותב ה"שפת אמת" בשני מקומות: כי הנה האדם נקרא מהלך וצריך תמיד לילך ממדרגה אל מדרגה אחרת. ואותן הגדולים שבדור המדבר הלכו תמיד ממסע למסע וכל מסע הי' מלחמה חדשה כדכתי' בנסוע הארון כו' ויפוצו אויביו כו'. משנאיך הם הסיטרא אחרא שמשניאין לאדם העול תורה ומצות. ונכתבו כל המסעות להודיע לעם ה' כי כל עובד ה' לא יפול לבו עליו מכל הנפילות שיש לו. כי כך הוא המידה להיות עולה ויורד. ומכל מנוחה שהשיגו אחר איזה מלחמה התחיל מלחמה אחרת. וכן לעולם ויסעו ויחנו ויסעו ויחנו כמ"ש ילכו מחיל אל חיל שאין להם מנוחה לעובדי ה' שע"ז נבראו ללחום מלחמות ה'. ובודאי מלחמות שהיו לכלל ישראל היו דברים הנוגעים לכל הבריאה. ומעין זה נמצא בכל פרט לפי מה שהוא.

האדם בניגוד למלאכי השרת אינו נתון במצב קבוע. הוא במסע מתמיד - אדם נקרא "מהלך". חייו של אדם הם מסע ארוך וממושך, מסע שיש בו תחנות רבות. לא לחינם מרובות התחנות, כי לכל תחנה מאפיינים משלה, לכל תחנה תפקיד ייחודי. לעיתים החניה קצרה אך לעיתים נדרשים אנו לסבלנות ואורך רוח כי החניה ארוכה וממושכת. לפעמים החניה במקום נעים ונוח - "ויחנו במתקה", ולעיתים החניה קשה ומסובכת - "ויחנו במרה". אך לכל תחנה תפקיד ומטרה. תחנה היא הנקודה שאנו נעצרים בה מתוך מגמה לנסות ולהפיק ממנה את המירב ואת המיטב. אך בנוסף לכך כל תחנה היא גם הנקודה אשר בה וממנה צריכים אנו להיערך לקראת המסע הבא ולקראת המשימה הבאה. מדברי ה"שפת אמת" עולה כי לא ה"חניות" בלבד הם המטרה והתכלית, אלא אף לעצם המסע תפקיד ומטרה משלו. היגיעה, החיפוש, השאיפה להתקדם ולהתעלות, אף לה מעלה בפני עצמה. הרצון לצאת ממצב נתון, ומהנקודה בה אנו מצויים כעת, בה עצמה יש תועלת ויש לה מעלה בפני עצמה. ויסעו - ויחנו - המסע כערך בפני עצמו. לעיתים אנו סבורים, שכיון שעדיין לא הגענו אל המטרה ואנו אך ורק באמצעו המסע, אזי אנו מכלים כוחנו לריק. אך לא כן הדבר, המסע בכל המובנים הוא חשוב לא פחות מן החניה, ובודאי רק בזכותו ומכוחו יכולים אנו למצות את הערך שבמטרה שבחניה. לפי ה"שפת אמת" יש חשיבות לכל עצם התהליך - גם למסע וגם לחנייה. כל אדם נמצא בתהליך ארוך וכל הזמן מתקדמים למטרה.

ויש את בחינת "ויחנו". השלב הראשוני הוא "ויסעו", עניינו לכבוש מקום חדש, בבחינת: "מי יעלה בהר ה'", לצלוח ולהעפיל אל פסגה חדשה. ואילו בחינת "ויחנו" עניינה לגלות שליטה במקום החדש, להתבוסס ולהתייבב בו היטב. וזה בבחינת "ומי יקום במקום קדשו", מי יזכה להתמקם לנטוע את אוהלו היטב במקום החדש. חלק זה הוא לעיתים קשה יותר כי לעיתים נחה על היהודי רוח טובה ומצליח להעפיל למעלה ומצליח לשבור תכונה שלילית מסוימת, עומד בניסיון קשה בהצלחה, אלא שכעבור זמן נגמר לו הדלק... והוא אינו מצליח להתבסס במקומו החדש. ומה העצה ליהודי זה הרוצה להתבסס היטב במקומו החדש?

האדמו"ר הראשון מסלונים זי"ע המשיל זאת לטיפול על הר. הנה כשרוצים לסלול כביש לטיפול במעלה ההר סוללים אותו בתנועה מעגלית ולא בכביש ישר מתחתיתו עד לקצהו! ומדוע? התשובה פשוטה: כי אם חס ושלום הרכב יאבד שליטה במעלה ההר, הוא לבטח ידרדר במהירות שיא עד לריסוקו בתחתיתו, וכדי למנוע זאת סוללים את הדרך בתנועה מעגלית כדי שאם חס ושלום יאבד שליטה וידרדר אזי יפול הוא בסך הכל בסיבוב אל הכביש הנמצא בסמוך אליו. כך גם במסלול העלייה הרוחנית כאשר הוא מגיע לבחינת "ויעפילו לעלות

ההרה", כדאי שבכל כשרת דרך שמתקדם, יניח "מחסומים" מאחוריו כדי להתבסס במה שכבר עלה והתקדם, בבחינת "אחזתיו ולא ארפנו", שמשם לא יפול יותר, ואחר כך יוכל להמשיך ולהתקדם עוד ועוד, עד שיגיע אל פסגת ההר שהוא ייעודו בעבודת ה'. זהו ענין של "ויסעו ויחנו", שאחר כל "ויסעו", כלומר מסע של עם ישראל במקום מסרים כדי לתקן את הנצרך בו, היה גם "ויחנו" - לחזק ולבסס את אשר השיגו כאן במקום. וכך הם עלו ועלו ממסע אל מסע, עד בואם אל ארץ נושבת. פרשת מסעי מציינת את המסעות המוצלחים שהיו לעם ישראל במדבר הנורא אך גם את הפחותים... מפסגת הר סיני ועד לקברות התאווה...

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com